

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

Membrum VI. De Obligatione prædicandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

MEMBRUM V.

De Obligatione Sacramentalia administrandi.

Qu. Quid circa Sacramentalia potissimum observandum sit Pastori? Resp. sequentia præcipue. 1. Clara explicatione qua & ostendatur, quid sint Sacramentalia, & quem in hiis instituta, nimirum quòd sint actus externi Religionis ad colendum DEUM, gratiamque ab eo impetrandam ordinant, quales sunt variæ res benedictæ, variæ preces, præcipue Dominica Oratio, Eleëmofyna, & alij similes virtutum actus qui ad pium motum in utente excitandum, atque ad gratiam ex opere operantis causandam ordinantur, per quæ à Sacramentis distinguuntur, utpote quæ ex opere operantis eandem causant. 2. Crebra commendatio: ut scilicet ostendatur, quos fructus afferat horum Sacramentalium & sincerus usus: quòd scilicet infringant virtutem Danorum, aliorumque malorum Hominum: Quòd variam à Deo benedictionem etiam in temporalibus impetrent: quibus peccata venialia remittant, & ex consequenti gratiæ augmentum etiam à DEO obtineant. 3. Studiosa cautio: ne aut virtus, quàm illis competat, attribuatur, atque adeo inlibilem effectum habere credantur, aut per abusum ad superstitiones aut effectus prophanos non sine gravi irreverentia usurpentur.

MEMBRUM VI.

De Obligatione Prædicandi.

Qu. 1. Quid circa hanc obligationem observare debuit Pastor? R. ea præcipue illi procuranda, quæ sequentibus articulis continentur.

Exacta præparatio

Pro Rei dignitate.

Apta pronuntiatio

Pro Verbi Maiesate.

Tranquilla resignatio

Pro fructus quantitate.

Qu. 2. Quid in præparatione maxime attendendum? R. Inventio materia, quæ sit solida, practica, & ad Audientiam

tempus, & locum accommodata, ne, dum parvis sublimia, & non profutura prædicat, se magis curet ostendere, quàm Auditoribus prodesse, ut bene notavit S. Gregorius; præcipuè verò curet, ut solida sit, id est, ad perfectionis Christianæ studium Auditoribus persuadendum ordinata, ut jure usurpare possit pia illa Ascetæ verbal. 3. de im. c. 3. *Audi fili mi, verba mea, verba sua vïssima, & omnium Philosophorum ac Sapientium hujus mundi scientiam excedentia, verba mea spiritus & vita sunt.* 2. *Dispositio facilis & ordinata:* ut facilius omnia intelligi, & in memoria retineri valeant; ne alioqui Auditores fiant similes viro consideranti vultum nativitatæ suæ in speculo, abeantque, & statim obliviscantur, quales fuerint, sicut S. Jacobus Ep. c. 1. dixit. 3. *Elocutio gravis & ornata:* ne sectetur Lenocinia Rhetorum, sed veritates Piscatorum, ac potiùs dicere queat cum S. Paulo 1. Cor. 2. *Prædicatio mea non in persuasibilibus humana Sapientia verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis consistit.* Quamquam per hoc non prohibeatur, quò minus ornatum etiam facere studeat concionem; modò hic ornatus nihil vanitatis aut levitatis sapiat. Ut autem tria hæc capita tantò diligentius observet, meminerit Verbum DEI cibo spirituali communiter à SS. Patribus comparari, præparationem autem præviam coctionis & condimentorum subire officium, atque adeò tam parùm concionem sine prævia præparatione Auditoribus gratam ac fructuosam futuram, quàm parùm cibus non bene coctus aut conditus sapere solet, ut rectè dixerit nonnemo: *Qui ascendit Cathedram sine labore, descendit sine honore.*

Qu. 3. *Quid in pronuntiatione præcipuè observandum sit?*

R. 1. *Vi naturalis & sincera sit,* id est, nihil contineat, quod affectationem, aut nimiam ad leges scholasticas coarctationem sapiat. 2. *Vi gravis & modesta sit:* ne scilicet morem imitetur eorum, qui, ut non malè advertit Manuale Parochorum, floridæ ætatis, nondum satis decoctæ, ad ostentationis verò vanitatem incitatæ, cum primum è scholis ad sacra pulpita conscendunt, concionem flosculis Rhetoricis luxuriantem, magna volubilitate, voce gestoria, gestu corporis tornato & histrionico adferunt, egregii scilicet, & vendibiles Oratores, nescientes, quòd Eloquentia sacra sit Matrona nobilis, non Puella nubilis, atque adeò in seriis re-

bus occupari, graviter loqui, modestè vestiri, & incedere
debeat, non nucibus pueriliter ludere, non futilibus
garrere, non fucò adulterare faciem, non molliter incedere
non aures denique & auras procari. 3. *Vi sit generosa & libera*: omnem puerilem timiditatem & respectum excludere
ne quasi ad Magistros & Patres, non ad Filios & Discipulos
verba facere videatur; sed & languor omnis & ignavia
tas studiosè cavenda, quia *sermo DEI*, teste D. Paulo, *Hebr.*
c. 4. vivus est & efficax, & penetrabilior omni gladio

Qu. 4. *Quid circa resignationem potissimum observandum?*
R. sequentia capita bene notanda. 1. *Longanimitas patientia*: quàm patienter expectet fructum in tempore suo, nec
stetut inordinatè, si non statim tantum, quantum cogit
Auditores ex ejus concionibus proficiant; semen est Verbum
DEI, Luc. 8. c. inquit Christus, quod, etsi in terram eorum
nam ceciderit, non tamen affert fructum aliter, quàm in
tinentia. 2. *Magnanima demissio*: quàm nihil sibi ex merito
tantum, aut rigasse, DEUM autem incrementum desiderat
atque ad eò in ore & mente perpetuò gerat Davidicum
Ps. 115. *Non nobis, Domine, non nobis, sed Nomini tuo*
gloriam. 3. *Seria gratitudo*: quàm se potius à DEO
cicium, dum eo tanquam Dispensatore uti dignatus est, re-
pisse, quàm ipsi gratum officium præstitisse reflectat: atque
adeò humillimas & suo & Auditorum suorum nomines
tias ex animo persolvat, de reliquo in sancta ejus voluntate
acquiescens, quidquid circa fructum concionis sapientia
mæ illius Providentiæ disponere placuerit.

Qu. 5. *Quid in praxi concionis observandum?*
R. maximè. 1. *Assumenda vestis sacra*, scilicet Cotta, &
Birretum, ut vel ipse habitus sanctam quandam reverentiam
ipsi & Auditoribus ingeneret, atque ad verbum DEI
ctandum atque excipiendum extimulet. 2. *Petenda benedi-*
dictio à DEO, & si adsit, ipso etiam Episcopo, apte quaerenda
panda illa S. Ecclesiæ Oratio: *Illo nos igne, quia natus est*
ne, Spiritus sanctus inflammet, quem Dominus noster
Christus misit in terram, & voluit vehementer accendi
enim inflammatus quidni & ipse speret, se locutum
gnalia DEI? 3. *Servanda Rituum consuetudo*; ca

quæ in Rituali Diocesano præscribitur, à qua non facile recedet, quia in omnibus quidem, sed sacris præcipuè actionibus novitates studiosè semper sunt cavendæ, ut quæ plerumque murmurationem potius, quàm ædificationem & fructum pariant; semita trita plerumque optima, & securissima creditur.

Qu. 6. Quibus mediis uti debeat ad solidum fructum ex Consiis repertandum? R. sequentibus præcipuè. 1. Vita exemplari: ita suadente S. Ambrosio, dum ait: *Antè vitam quam doctrina quærenda est; Vita enim bona sine doctrina habet gratiam, doctrina verò sine vita integritatem non habet;* id quod appositâ similitudine S. Bernardus l. 18. in Cant. confirmat dicens: *Si sapias, concham te exhibebis, non canalem; hic siquidem penè simul recipit, & fundit, illa verò, donec impleatur, expectat, & sic quod superabundat, sine suo damno communit.* Itaque Cathedram ascensurus illud S. Hieronymi Ep. 2. ad Nepot. sibi dictum putet: *Non confundant sermones tuos opera tua, ne, cum in Ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: cur igitur hæc, quæ dicis, ipse non facit?* 2. Coniunctione cum DEO: de qua breviter & bene dixit S. Augustinus: *Prius, quàm erigas proferentem linguam, ad DEVM leva animam sitientem; Rationes cum DEO pene, voluntatem eius exquire, & ab eo dicendarum rerum consilia cape; bene gesta ad DEVM recurre, gratias ago, coronam appende;* Samuelis ea erat vis dicendi, ut ex omnibus verbis eius nihil caderet in terram; unde putas id contigisse? nimirum noctes, diè que ante arcam Domini precibus vacabat; quid verba, nisi levus habuit? DEVS est, qui facit ventis pondus, cymbalum tinniens eris aures & auras verberans, nisi divina vis audientium cor pulset & moveat; Ita sentiebat Isaias cap. 50. cuius polluta labia Seraphin ad aram ignito calculo tangebant: *Domine, ait, dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum, qui lapsus est, verbo: erigit manè, manè erigit mihi aurem, ut audiant quasi Magistrum.* 3. Zelo discretò, juxta illud D. Apostoli 2. Tim. 2. *predica Verbum, nisi opportuè importuè, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina, vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple.* Caveat tamen, ne imprudenter homines magis, quàm vitia carpat: ne publicè privata quotundam

dam peccata castiget: ne nimia exaggeratione, carceri
mi impetu rapiatur, & indiscreta libertate Viros Principes
aut Magistratus coram Populo, alieno loco, & tempore
neret, gravi offensione & scandalo, fructu nullo.

Qu. 7. *Quibus stimulis se incitare debeat Pastor ad prædicanda capita de concionibus studiosè observanda?* R. Incitatur præcipuè. 1. *Summa dignitate huius officii:* quid enim esse potest, quàm Angelicum subire officium, & legem pro DEO fungi, atque hujus sanctissimam voluntatem in verbis explicare? si S. Gabrielem Archangelum ideò præcipuè æquari facimus, & felicem puramus, quòd præ aliis Angelis præcipuè factus sit, ad Decretum DEI de Incarnatione B. V. annuntiatum? si Cherubinos ideò præ aliis Angelis suspicimus, quòd illis præcipuè ex officio incumbit, alios Angelos illuminare, quidni per idem officium Pastori concessum, magis præcipuè dignitatem, felicitatèque obtigisse judicemus, & gaudeamus? 2. *Summa utilitate eiusdem officii:* Quid enim esse potest, quàm id, per quod efficiatur vitam non hanc temporalem, & miseris scatentem, sed eternam & spiritualem omni deliciarum genere affluentem, beatam, & abundantius habeat? atqui hic scopus præcipuè Concionatori, ac olim Christo Jo. 10. præcipuè assignatus, & summam in ipsum quoque Pastorem utilitatem reddentem esse necesse est; cum enim Christus, quæ uni ex ministris facta reputet, sibi facta reputet, an non virtute hujus præcipuè obligabitur ad supradictam vitam gratiæ & gloriæ, præcipuè obtinenda alios tam studiosè Pastor excitavit, & præcipuè quoque abundantius olim communicandam? an non magis illius, quæ tam multis benedixit, impinguabitur, & quæ præcipuè briat, ipse quoque inebriabitur? 3. *Summa inconvincibili si enim jucundum ad eò hominibus videtur, alios ad temperum convivium corporale, quod tamen plerumque corporis & animæ cedit perniciem, invitare & excipere præcipuè quanto jucundius erit, ad convivium spirituale Verbi Dei, & ad jure convivium securæ mentis, quod corporis animæque saluti tantoperè prodest, tam multos & roboratius excitare posse? si, teste S. Ambrosio, perfectio Discipulorum præcipuè & perfectio Magistri est, quantum gaudium præcipuè Pastor, si majorem profectus spiritualis, atque ad eò*

Beatitudinis partem sibi, suisque concionibus deberi adverte-
rit? an non cum summo solatio in hac & altera vita illud
Apostoli Philip. 4. ad eos usurpabit: *Itaque Fratres mei cha-
rissimi, & desideratissimi, gaudium & corona mea, sic stete in
Domino*: aut illud 1. Thes. 4. *Qua est enim nostra spes, aut
gaudium, aut corona gloria? nonne vos ante Dominum nostrum
IESUM Christum estis in adventu eius? vos enim estis gloria &
gaudium nostrum.*

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor obligetur sub peccato gravi ad conciones
diebus Fests & Dominicis habendas?* Resp. affirmativè cum
communis, saltem, si diutiùs hoc officium prætermitteret; ut
colligitur manifestè ex Concilio Tridentino Sess. 5. de refor.
c. 5. dum præcipit, ut Pastores, si ab Episcopo moniti trium
mensium spatio, officio suo defuerint, per censuras Eccle-
stias aut alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut
etiam, si expedire ei visum fuerit, ex Beneficiorum fructibus
alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, do-
nec principalis ipse respiciens officium suum impleat.

Qu. 2. *An teneatur in propria Persona id officium præstare?*
R. ita quidem sentire Cajetanum, qui putat, eum non satis-
facere suo officio quoad DEUM, si prædicationes suas
alteri committat per totum annum, sicut nec satisfaceret, si
totam suam curam Vicario committeret, nisi per immemo-
rialem consuetudinem excusetur; Verùm contrarium pleri-
que alii docent cum Barbosa de Paroch. c. 14. n. 6. Sess. 24.
de just. c. 4. & colligitur iterum ex Concilio Tridentino sic
loquente: *In aliis autem Ecclesiis prædicationis munus exer-
ceatur per Parochos, si ve iis impeditis per alios ab Episcopis im-
pensis eorum, qui eos præstare tenentur, vel solent, deputandos
in civitate, aut quacunque alia parte Diocesis censebunt expe-
dire.* Imò etsi non impediti sint, posse ipsos alios saltem Re-
gulares privilegium Pontificium habentes constituere, com-
munis consuetudo probat, per quam habetur passim in civi-
tatibus Regulares pro Parochis concionari, licet consultum
videatur, ut saltem aliquoties intra annum in propria Per-
ona concionentur.

Qu. 3. *An debeant etiam diebus non festis, saltem in Ad-
ventu*

ventu & Quadragesima aliquoties per Hebdomadam concionari? *Re.* ita quidem Concilium Tridentinum Sess. c. sacrosanctae, & ipsam etiam praxin in plerisque potioribus civitatibus habere; quia tamen idem Concilium Sess. 5. c. 2. expressè præcipit, ut saltem diebus Dominicis & Festis solennibus ejusmodi conciones habeantur, non videtur velle quod quæque Parochos ad tales conciones extraordinarias obliget præcipuè, si soli sint, & in talibus locis versantes, ubi Populus diebus non festis laboribus occupatus comparere non solet.

Qu. 4. An teneatur publica & occulta peccata in concionibus corrigere, etiam cum suo incommodo, etiamsi non sit in emendationis? Re. affirmativè cum Hurtado, Coting, Duran & aliis apud Busenbaum, l. 3. tr. 3. c. 2. reso. 3. & ref. 5. eo quod cum Christo factus sit curam & sollicitudinem Gregis gentis, cujus curæ pars non minima est vitiorum correptio; quæ si ceter non proficiat ad emendationem, conducet tamen ad hoc, ut se minùs excusare ad DEUM possint, querique, quod de vitiis suis corrigendis non sint moniti.

Qu. 5. An possit Parochianos suos cogere, ut conciones in Parochia audiant? Re. posse quidem ipsum id facere, si præcisè c. 2. de Paroch. spectentur; quia tamen his per privilegia Regularium & consuetudinem contrariam derogata est, ideo posse Parochianos in aliis etiam Ecclesiis audire conciones, modò Pastorem suum non contumaciter contempnant.

Qu. 6. An peccet graviter, si in peccato gravi concionem habeat? Re. etsi Suarez 3. p. d. 16. l. 3. putet, eum peccare graviter, si in peccato gravi publicè concionetur; alioquin plerumque peccatum tale non agnoscere, si scandalum absit, eò quòd non videatur actio tam sancta, ut cum talis obligatione statum gratiæ exigere possit.

M E M B R U M VII.

De Obligatione dirigendi, & instituendi Confraternitates.

Qu. 1. Quid circa Confraternitates præcipuè observandum est Pastor? Re. ea, quæ sequentes versus indicant.